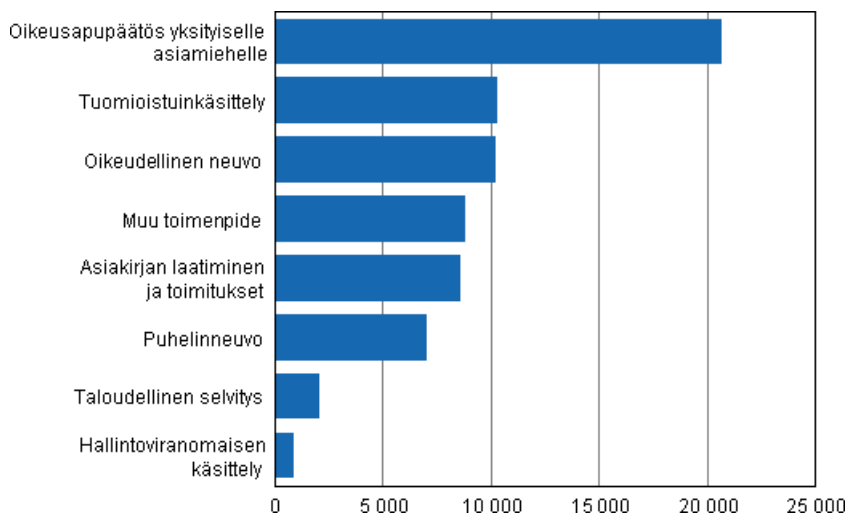

Julkinen oikeusapu 2011

Valtion oikeusaputoimistoissa käsiteltiin 69 000 julkisen oikeusavun asiaa vuonna 2011

Valtion oikeusaputoimistoissa käsiteltiin vuonna 2011 yhteensä 69 000 julkisen oikeusavun asiaa. Näistä oli julkisten oikeusaputoimistojen antamaa oikeusapua 46 100 ja oikeusapupäätöksiä yksityiselle asiamiehelle 20 700 asiaa. Lisäksi käsiteltiin 2 200 muuta asiaa. Eniten oikeusapua annettiin avioliitto- ja perheoikeudellisissa asioissa, rikosasioissa sekä perintöasioissa. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen julkaisemista luvuista.

Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat toimenpiteittäin 2011

Vuonna 2011 oikeusaputoimistoissa käsitellyissä 69 000 oikeusavun asiassa yleisimmät toimenpiteet olivat oikeusapupäätös yksityiselle asiamiehelle (30 %), tuomioistuinkäsittely (15 %), oikeudellinen neuvo (15 %) sekä asiakirjan laatiminen ja toimitukset (12 %).

Tilastoissa ei ole mukana sellaisia oikeusavun saajia, joiden omavastuu oli 100 %, eli asiakas joutui maksamaan kulunsa itse.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat asiaryhmittäin 2011	3
Liitetaulukko 2. Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat toimenpiteittäin 2011.....	3
Laatuseloste: Julkinen oikeusapu.....	4

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat asiaryhmittäin 2011

Asiaryhmä	2011
Asiat yhteensä	68 986
Avioliitto- ja perheoikeudelliset asiat	11 473
Eläke- ja muut sosiaalisiin etuuksiin liittyvät asiat	1 888
Huoneenvuokra-asiat	1 902
Irtain omaisuus	731
Katastrofiasiat	-
Kiinteistöasiat	1 523
Palvelussuhde- ja tasa-arvoasiat	1 265
Perintöasiat	9 828
Rikosasiat	10 656
Vahingonkorvausasiat	1 369
Velkomusasiat	2 593
Yksityishenkilön velkajärjestelyasiat	322
Muut asiat	4 715
<i>Oikeusapupäätökset yksityisille asiamiehille</i>	<i>20 721</i>

Liitetaulukko 2. Oikeusaputoimistoissa käsitellyt asiat toimenpiteittäin 2011

Toimenpide	2011
Yhteensä	68 986
Puhelinneuvo	7 065
Oikeudellinen neuvo	10 273
Hallintoviranomaisen käsittely	947
Asiakirjan laatiminen	8 620
Taloudellinen selvitys	2 102
Avustaminen toimituksessa	478
Käsittely kärjäoikeudessa	8 302
Käsittely hovioikeudessa (HO)	774
Käsittely korkeimmassa oikeudessa (KKO)	160
Käsittely hallintotuomioistuimessa	540
Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa (KHO)	82
Käsittely erityistuomioistuimessa	510
Muu toimenpide	8 412
Oikeusapupäätös yksityiselle asiamiehelle	20 721

Laatuseloste: Julkinen oikeusapu

1. Tilastotietojen relevanssi

Julkisen oikeusavun tilasto kuvaa julkisissa oikeusaputoimistoissa vuoden aikana vireillä olleita ja loppuun käsiteltyjä asioita.

Keskeistä tietosisältöä ovat julkisissa oikeusaputoimistoissa loppuun käsitellyt asiat oikeusapupiireittäin, oikeusaputoimistoittain, asialuokittain ja asiaryhmittäin käsittelyajan, omavastuuosuuden, toimenpiteen sekä hakijan iän ja sukupuolen mukaan. Tilastossa on lisäksi ns. työtili vuoden aikana vireillä olleista asioista.

Oikeusavulla tarkoitetaan sitä, että kansalainen voi saada itselleen oikeudellisen asian hoitamista varten oikeudellisen avustajan osittain tai kokonaan valtion varoilla. Oikeusapu kattaa kaikki oikeudelliset asiat. Asian laatu ja merkitys vaikuttavat siihen, mitä palveluja oikeusapuun kussakin tapauksessa kuuluu. Oikeudellista avustajaa ei määrätä ns. selviin asioihin, kuten riidattomiin avioeroihin tai yksinkertaisiin sakkojuttuihin. Näihin asioihin voi saada oikeudellista neuvontaa oikeusaputoimistoissa. Oikeudenkäyntiasioissa henkilö sen sijaan tarvitsee yleensä avukseen asiantuntevan avustajan, esimerkiksi nostamaan kanteen tai toimimaan rikoksesta syytetyn puolustajana oikeudenkäynnissä.

Oikeusavun antamista varten valtiolla on oikeusaputoimistoja, jotka sijaitsevat yleensä samoilla paikkakunnilla kuin käräjäoikeudet. Valtion oikeusaputoimistoissa oikeusapua tarjoavat julkiset oikeusavustajat. Oikeusapua antavat myös asianajajat ja muut yksityiset lakimiehet. Oikeusapua haetaan aina valtion oikeusaputoimistolta.

Oikeusapua ei anneta, jos asianosaisella on asian käsittelyn kattava oikeusturvavakuutus. Oikeusapua ei myöskään anneta yhtiöille tai yhteisöille. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi saada oikeusapua elinkeinotoimintaa koskevassa tuomioistuinasiaassa ja muussa elinkeinotoimintaansa liittyvässä asiassa vain, jos siihen on erityistä syytä.

Oikeusapu myönnetään hakijan tulojen, menojen, varallisuuden ja elatusvelvollisuuden perusteella. Myös hakijan avio- tai avopuolison tai rekisteröidyn parisuhteen toisen osapuolen tulot otetaan huomioon. Puolison tuloja ei huomioida, jos hakija on epäiltynä tai vastaajana rikosasiassa tai puoliso on jutussa hakijana vastapuolena. Kuukausittaisten käyttövarojen perusteella määritellään, myönnetäänkö hakijalle oikeusapua ja mikä on oikeusavun saajalle jäävä omavastuuosuus. Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka käyttövara ja varallisuus eivät ylitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahvistettavaa määrää.

Oikeusavun saajalta perittävät kulut muodostuvat oikeusapumaksusta sekä omavastuuosuudesta, jonka oikeusavun saaja maksaa oikeusavustajan palkkiosta ja kuluista tietyn prosenttiosuuden (20-75 % -omavastuuosuuden) mukaan. Vuonna 2011 oikeusapumaksu oli 70 euroa. Oikeusapumaksua ei peritä, jos hakija saa korvauksetonta oikeusapua.

Jos oikeusapuhakemus hylätään, voi hylätystä hakemuksesta tehdä valituksen eli ratkaisupyynnön, joka osoitetaan tuomioistuimelle. Hakija toimittaa ratkaisupyynnön oikeusaputoimistolle, joka voi itse oikaista päätöksen. Mikäli oikaistuun ei oikeusaputoimiston mielestä ole aihetta, se siirtää asian tuomioistuimen tutkittavaksi.

Rikoksesta epäillyllä on joissakin tapauksissa oikeus saada itselleen esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin puolustaja valtion varoin. Tärkeästä rikoksesta epäillylle tai pidätettynä tai vangittuna olevalle puolustaja määrätään hänen pyynnöstään. Omasta aloitteestaan tuomioistuin voi määrätä puolustajan henkilölle, joka on alle 18-vuotias tai joka ei kykene puolustamaan itseään. Näissä tilanteissa henkilö saa puolustajan taloudellisesta asemastaan riippumatta. Puolustajan palkkion maksaa valtio. Jos henkilö tuomitaan rikoksesta, hänen on korvattava puolustajan palkkio valtiolle, jolleivät hänen tulonsa oikeuta oikeusapuun. Korvauksen suuruus määräytyy kuten oikeusavussa. Puolustajaksi määrätään julkinen oikeusavustaja, asianajaja tai muu lakimies. Yleensä tehtävään määrätään rikoksesta epäillyn itsensä esittämä henkilö.

Jos henkilö joutuu perheväkivallan, seksuaalirikoksen tai muun väkivaltarikoksen uhriksi, tuomioistuin voi määrätä hänelle esitutkintaan ja oikeudenkäyntiin oikeudenkäyntiavustajan tai tukihenkilön. Jos uhrilla on oikeudenkäynnissä vaatimuksia, tuomioistuin määrää hänelle avustajan. Jollei uhri esitä vaatimuksia,

hänelle voidaan määrätä tukihenkilö. Avustaja tai tukihenkilö määrätään uhrin tuloista riippumatta. Hänen palkkionsa ja kulunsa maksetaan valtion varoista.

Julkinen oikeusapu -tilasto *ei sisällä* tietoja valtion oikeusaputoimistoille vuonna 2009 siirtyneistä holhoustoimen yleisistä edunvalvontapalveluista.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu vuosien 2003-2009 osalta oikeusministeriön ylläpitämästä Julia-asianhallintajärjestelmästä. Vuoden 2010 tiedot ovat osin Julia-järjestelmästä sekä osin 1.3.2010 käyttöön otetusta Romeo-asianhallintajärjestelmästä. Vuodesta 2011 alkaen tiedot ovat Romeo-asianhallintajärjestelmästä.

Vuosien 2003-2009 ja 2011 aineistoista on rajattu pois sellaiset oikeusaputoimistojen asiat, joissa asiakas on maksanut kulunsa itse (omavastuu 100 %). Vuoden 2010 tiedoissa on sen sijaan mukana kaikki oikeusaputoimistojen asiat.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastossa ovat kaikki vuoden aikana julkisissa oikeusaputoimistoissa vireillä olleet asiat, jotka on kirjattu Juliaan/Romeoon.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tilaston perusaineisto poimitaan tilastovuotta seuraavan vuoden keväällä ja julkaistaan myöhemmin samana vuotena.

Vuonna 2008 (1.1.) voimaan tulleiden aluemuutosten vaikutus:

Kemijärven ja Kuusamon oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kemijärvelle jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Kemijärven tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kuusamon oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Kemijärven toimiston tiedoissa.

Oulunseudun ja Raahen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Raahen jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Raahen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Oulunseudun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Raahen toimiston tiedoissa.

Lapuan ja Alavuden oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Alavudelle jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Alavuden tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Lapuan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Alavuden toimiston tiedoissa.

Rauman ja Uudenkaupungin oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Uuteenkaupunkiin jäi sivutoimisto. Vuodesta 2008 alkaen Uudenkaupungin tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Rauman oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2008 aiemmat tiedot näkyvät Uudenkaupungin toimiston tiedoissa.

Vuonna 2009 (1.1.) voimaan tulleiden aluemuutosten vaikutus:

Kemin ja Tornion oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Tornioon jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Tornion tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kemin oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Tornion toimiston tiedoissa.

Rovaniemen ja Kuusamon oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kuusamoon jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kuusamon tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Rovaniemen oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kuusamon toimiston tiedoissa.

Tampereenseudun ja Mäntän oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Mänttään jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Mäntän tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Tampereenseudun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Mäntän toimiston tiedoissa.

Joensuun ja Nurmeksen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Nurmekseen ja Lieksaan jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Nurmeksen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Joensuun oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Nurmeksen toimiston tiedoissa.

Kokkolan ja Pietarsaaren oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Pietarsaaren jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Pietarsaaren tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kokkolan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Pietarsaaren toimiston tiedoissa.

Porin ja Kokemäen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kokemäelle jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kokemäen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Porin oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kokemäen toimiston tiedoissa.

Seinäjoen ja Kauhajoen oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Kauhajoelle jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Kauhajoen tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Seinäjoen oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Kauhajoen toimiston tiedoissa.

Vaasan ja Närpiön oikeusaputoimistot yhdistyivät siten, että Närpiöön jäi toimipaikka. Vuodesta 2009 alkaen Närpiön tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Vaasan oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Vuotta 2009 aiemmat tiedot näkyvät Närpiön toimiston tiedoissa.

Kuopion ja Nilsiä oikeusaputoimistot yhdistyivät 1.9.2009 siten, että Nilsiä jäi toimipaikka. 1.10.2009 alkaen Nilsiä tiedot näkyvät yhdistettyinä tietoina Kuopion oikeusaputoimiston tietojen kanssa. Tätä aiemmat tiedot näkyvät Kuopion toimiston tiedoissa.

Vuonna 2010 (1.1.) voimaan tulleet aluemuutokset:

Lappeenrannan ja Imatran oikeusaputoimistojen yhdistäminen Lappeenrannan oikeusaputoimistoksi siten, että toimistolla on toimipaikat Lappeenrannassa ja Imatralla.

Lahden ja Heinolan oikeusaputoimistojen yhdistäminen Lahden oikeusaputoimistoksi siten, että toimistolla on toimipaikat Lahdessa ja Heinolassa.

Tampereenseudun ja Akaan oikeusaputoimistojen yhdistäminen Tampereenseudun oikeusaputoimistoksi siten, että toimistolla on toimipaikat Tampereella ja Akaalla.

Lohjan ja Raaseporin oikeusaputoimistojen yhdistäminen Lohjan oikeusaputoimistoksi siten, että toimistolla on toimipaikat Lohjalla ja Raaseporissa.

Vuonna 2011 (1.1.) voimaan tulleet aluemuutokset:

Riihimäen oikeusaputoimisto lakkautettiin 31.12.2010.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Tietoja oikeusaputoimistojen käsittelemistä oikeusavun asioista vuosilta 2003-2009 julkaistaan internetissä Tilastokeskuksen PX-Web StatFin -tietokantapalvelussa osoitteessa http://pxweb2.stat.fi/database/statfin/oik/julo/julo_fi.asp. Vuosien 2010 ja 2011 tietoja ei ole tietokantapalvelussa.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilaston tiedot perustuvat julkisten oikeusaputoimistojen asiankäsitteilyjärjestelmästä (Julia/Romeo) poimittuun aineistoon. Julia otettiin käyttöön kesäkuussa 2002, eivätkä esitetyt tiedot ole täysin vertailukelpoisia esimerkiksi Oikeustilastollisissa vuosikirjoissa tai muissa julkaisuissa ennen tilastovuotta 2003 esitettyjen oikeusapua koskevien tilastojen kanssa. Vuosien 2010 ja 2011 tilastotiedot eivät ole vertailukelpoisia keskenään, eikä vuoden 2010 tiedot edellisiin vuosiin verrattuina, koska vuoden 2010 aineiston perusjoukko on rajattu eri tavoin kuin edellisinä vuosina. (Ks. Laatuselosteen kohta 2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus.)

7. Yhtenäisyys

Julkinen oikeusapu -aineisto on yhtenäinen ja koko maan kattava vuodesta 2003 vuoteen 2009 asti. Vuoden 2010 aineisto ei ole vertailukelpoinen aiempien vuosien kanssa. Vuoden 2011 aineisto on vertailukelpoinen vuoden 2003-2009 aineistojen kanssa.

Tilastossa käytetyt asia- ja alueluokitukset löytyvät Tilastokeskuksen PX-Web StatFin-tietokannasta.

Lisätietoja

Heli Hiltunen 09 1734 3314

Vastaava tilastojohtaja:

Jari Tarkoma

oikeus@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Oikeustilastot, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

---

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1798-5382 (pdf)*